

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2543-2552) โดยเฉพาะในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมตามสารบบจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (taxonomy of educational objectives) (อุทุมพร จามรمان, 2544, หน้า 5) การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2542 ทำให้สถานศึกษาหันมาให้ความสำคัญในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษา และการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลของวิธีหรือเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ งานวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการทดลองใช้เทคนิคหรือวิธีการสอนเพื่อพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษ 4 ทักษะของผู้เรียน ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะด้านพุทธิพิสัยหรือสติปัญญา (cognitive domain) และด้านทักษะพิสัยหรือพฤติกรรม (psychomotor domain) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 7) ส่วนคุณลักษณะด้านจิตพิสัยหรือความรู้สึกนึกคิด (affective domain) พบว่า ที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการศึกษาในเรื่องแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ในขณะที่แรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ดังนั้น แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษจึงเป็นคุณลักษณะด้านจิตพิสัยที่ควรได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับคุณลักษณะด้านพุทธิพิสัย และทักษะพิสัย

การศึกษาตัวแปรแรงจูงใจ พบว่า แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจในยุคแรกเริ่มของการศึกษาแรงจูงใจให้ความสำคัญเฉพาะแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของบุคคล

ในขณะที่แนวคิดและทฤษฎีร่วมสมัยให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในอาชีพหรือการทำงาน สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ได้นำทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland (อ้างถึงใน สมิหรา จิตตลดากร, 2546, หน้า 50) มาเป็นกรอบในการศึกษา เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่มีความสัมพันธ์กับทฤษฎีการเรียนรู้ โดยเชื่อว่า ความต้องการเป็นการเรียนรู้จากสังคมและประสบการณ์ โดยทฤษฎีของ McClelland ได้แบ่งความต้องการหรือแรงจูงใจออกเป็น 3 ลักษณะ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motive) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (affiliation motive) และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ (power motive) สำหรับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ (English learning motivation) มีลักษณะเป็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2544, หน้า 153) กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานที่เป็นเลิศ (standard of excellence) โดยบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเป็นผู้มีความรับผิดชอบ พฤติกรรมของตนเอง และมีความพยายามที่จะทำงานอย่างไม่ท้อถอยจนถึงจุดหมายปลายทาง

การศึกษาด้านพฤติกรรมการสอน พบว่าในการจัดการเรียนการสอนนั้นมิบุคคลที่สัมพันธ์กันสองฝ่าย คือ นักเรียน และครู พฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนมีความเกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะพฤติกรรมการสอนของครูที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ หากครูเป็นผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดประสบการณ์สู่ นักเรียนได้ดี การเรียนรู้ก็เกิดคุณภาพตามที่ต้องการและพฤติกรรมการสอนเป็นการกระทำหรือการแสดงออกของครูในขณะที่สอนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกคิด ได้ฝึกปฏิบัติจริงและฝึกปรับปรุงตนเองด้วยการจัดกิจกรรมกลุ่ม การใช้คำถามในการกระตุ้นและเสริมแรงให้เกิดการอยากเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อการสอนที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตเพื่อฝึกคิดการแก้ปัญหาแบบบูรณาการ การแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง การสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียน นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) ได้ดำเนินโครงการวิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยนำรูปแบบการสอนตามพฤติกรรมการสอนของครูต้นแบบมาวิจัย และพัฒนาต่อเนื่องในปีการศึกษา 2549-2550 ได้คัดเลือกรูปแบบ

การเรียนรู้ 9 รูปแบบ คือ (1) การเรียนรู้แบบพัฒนาการกระบวนการคิดด้วยการใช้คำถาม หมวกความคิด 6 ใบ (2) การเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา (3) การเรียนรู้แบบใช้ ปัญหาเป็นฐาน (4) การเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ (5) การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ (6) การเรียนรู้แบบใช้โครงการ หรือ โครงการงาน (7) การเรียนรู้แบบ ประสบการณ์ และที่เน้นการปฏิบัติ (8) การเรียนรู้แบบบูรณาการสู่ปัญหา และ (9) การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ แล้วนำไปทดลองใช้ในโรงเรียนรูปแบบละ 10 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 90 โรงเรียนใน 4 ภูมิภาคทั่วประเทศ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้ใน ภาพรวมสูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 27 ทั้งด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำ ความรู้ไปใช้ และการคิดวิเคราะห์

จากการศึกษาพฤติกรรมการสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของครู การศึกษาทฤษฎีแรงจูงใจ และการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสร้าง แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่สามารถส่งเสริม ให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของ ครูต้นแบบที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนต่าง ๆ ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของ ครูต้นแบบที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนต่าง ๆ ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจำแนกตามสถานภาพ ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การสอน ประสบการณ์การเป็นครูแกนนำ/ครูต้นแบบ และระดับชั้นที่สอนวิชา ภาษาอังกฤษ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูต้นแบบที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนต่าง ๆ ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านเพศ และวุฒิการศึกษา มีพฤติกรรมการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแตกต่างกัน
2. ครูต้นแบบที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนต่าง ๆ ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์การสอน ประสบการณ์การเป็นครูแกนนำ/ครูต้นแบบ และระดับชั้นที่สอนวิชาภาษาอังกฤษที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูต้นแบบที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนต่าง ๆ ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 53 คน โดยได้รายชื่อมาจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในโครงการครูต้นแบบและครูแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2545 ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2544

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูต้นแบบที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนต่าง ๆ ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการคัดเลือกของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในโครงการครูต้นแบบและครูแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2545 ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2544 จำนวน 40 คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling)

ตัวแปรที่มุ่งศึกษา

ตัวแปรที่มุ่งศึกษาหรือตัวแปรตามมีเพียง 1 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ (behaviors conducive to building English learning)

motivation)

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน ประสบการณ์
การเป็นครูแกนนำ/ครูต้นแบบ และระดับชั้นที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

สถานภาพ หมายถึง เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และ
ประสบการณ์การเป็นครูแกนนำ/ครูต้นแบบ และระดับชั้นที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ
รายละเอียดดังนี้

เพศ หมายถึง เพศของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เพศชาย และเพศหญิง
วุฒิกการศึกษา หมายถึง วุฒิกศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ
วุฒิกศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์การสอน หมายถึง ประสบการณ์การสอนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน
การวิจัย คือ มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 10 ปี และประสบการณ์การสอนมากกว่า
10 ปี

ประสบการณ์การเป็นครูแกนนำ/ครูต้นแบบ หมายถึง ประสบการณ์การเป็น
ครูแกนนำ/ครูต้นแบบของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ มีประสบการณ์การเป็น
ครูแกนนำ/ครูต้นแบบน้อยกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์การเป็นครูแกนนำ/ครูต้นแบบ
มากกว่า 10 ปี

ระดับชั้นที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึง ระดับชั้นที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ
ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง แรงผลักดันที่เกิดจากความต้องการทาง
ด้านร่างกายและจิตใจอย่างต่อเนื่องของนักเรียนจนสามารถกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรม
การเอาใจใส่ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

พฤติกรรมกรรมการสร้างแรงจูงใจในการเรียน หมายถึง วิธีการ หรือกิจกรรม การเรียนรู้ที่ครูต้นแบบที่สอนวิชาภาษาอังกฤษนำไปใช้เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิด ความอยากจะเรียน และแสดงพฤติกรรมกรรมการเอาใจใส่ต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

ครูต้นแบบที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึง ครูต้นแบบจากการคัดเลือกของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในโครงการครูต้นแบบและครูแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2545 ซึ่งดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2544 ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สอนวิชา ภาษาอังกฤษในโรงเรียนต่าง ๆ ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มี ผลงานดีเด่นด้านการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวการจัดการศึกษาในหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีรูปแบบและขั้นตอนการจัด การเรียนการสอนที่ชัดเจน สามารถเป็นแบบอย่างเพื่อขยายผลให้แก่เพื่อนครูได้และเป็น ผู้มีความประพฤติดี ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครู มีบุคลิกภาพของความเป็นครู และเป็น ต้นแบบด้านการจัดการเรียนรู้ โดยมีผลงานเป็นแบบอย่างเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ และผ่านเกณฑ์การประเมินของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จำนวนทั้งหมด 53 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. แนวทางการสร้างพฤติกรรมกรรมการสร้างแรงจูงใจในการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ให้กับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนต่าง ๆ ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แนวทางการใช้พฤติกรรมกรรมการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ให้กับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนต่าง ๆ ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน